

Atodiad 1

Tân gwyllt

Yn y canllawiau

- **Pryd allwch chi werthu tân gwyllt?**
- **Sut ydych chi'n cael trwydded i storio tân gwyllt?**
- **Eithriad rhag trwyddedu**
- **Sut ydych chi'n storio a gwerthu tân gwyllt yn ddiogel?**
- **Pa fathau o dân gwyllt sydd wedi'u gwahardd?**
- **Beth yw'r cyfyngiadau oedran sy'n berthnasol i werthiant tân gwyllt?**
- **Amddiffynfeydd**
- **Cadw o fewn y gyfraith**
- **Gwerthiannau ar-lein**
- **Gwybodaeth bellach**
- **Cosbau**

Canllaw ar werthu tân gwyllt, gan gynnwys trwyddedu, categorïau tân gwyllt a chyfyngiadau oedran

Mae'r canllawiau hyn ar gyfer Cymru a Lloegr

Os ydych yn bwriadu gwerthu tân gwyllt oedolyn (categorïau F2 a F3) i ddefnyddwyr rhaid i chi gael trwydded storio gan eich awdurdod lleol yn gyntaf. Os ydych yn bwriadu gwerthu tân gwyllt oedolion drwy'r flwyddyn rhaid i chi hefyd gael trwydded werthu gydol y flwyddyn gan eich awdurdod lleol.

Eich cyfrifoldeb chi yw cadw o fewn y gyfraith a bod â systemau yn eu lle a fydd yn amddiffyniad 'diwydrwydd dyladwy' i honiad bod gwerthiant wedi digwydd i berson o dan yr oedran cyfreithiol gofynnol.

Pryd allwch chi werthu tân gwyllt?

Os ydych wedi gwneud cais i'ch awdurdod lleol (ac wedi cael caniatâd) trwydded storio, yna gallwch werthu tân gwyllt oedolion yn unig yn ystod y cyfnodau amser canlynol:

- rhwng 15 Hydref a 10 Tachwedd
- rhwng 26 a 31 Rhagfyr
- ar ddiwrnod cyntaf y flwyddyn newydd Tsieineaidd a'r tri diwrnod yn union cyn hyn
- ar ddiwrnod cyntaf Diwali a'r tri diwrnod yn union cyn hyn

Os ydych yn dymuno gwerthu y tu allan i'r cyfnodau hyn, yna bydd angen i chi wneud cais am drwydded gwerthu dros flwyddyn a thalu ffi o £500.

Sut ydych chi'n cael trwydded i storio tân gwyllt?

Os ydych chi am storio mwy na 5 kg a llai na 2,000 kg o gynnwys ffrwydrol net (NEC) tân gwyllt oedolion, mae angen i chi wneud cais i'ch awdurdod lleol am drwydded. Gall eich awdurdod lleol roi ffurflen gais i chi, y dylech ei llenwi a'i dychwelyd gyda'r ffi, cynllun y safle a, lle bo'n berthnasol, cynllun llawr.

Mae'r ffurflen gais yn gofyn i chi nodi'r math o berygl a faint o gynnwys ffrwydrol rydych chi'n bwriadu ei storio. Mae tân gwyllt wedi'i rannu'n bedwar math o berygl (HT1, HT2, HT3 a HT4) at ddibenion trwyddedu storio. Nid yw HT1 a HT2 yn addas i'w storio mewn adwerthu ac mae maint y HT3 a'r HT4 yn gyfyngedig fel a ganlyn:

- gallwch storio hyd at 250 kg o dân gwyllt HT4 mewn adeilad addas heb unrhyw wahanu sydd ei angen oddi wrth adeiladau neu lefydd eraill sydd â mynediad i'r cyhoedd
- fe'ch cyfyngir i 25 kg o dân gwyllt HT3 neu gyfuniad o sân gwyllt HT3 a HT4 mewn adeilad addas heb unrhyw wahanu sydd ei angen o adeiladau neu fannau eraill â mynediad i'r cyhoedd
- lle mae llety cysgu gerllaw storfa tân gwyllt, dim ond 75 kg o dân gwyllt HT4 y gellir ei storio
- mae angen adeilad addas wedi'i wahanu oddi wrth adeiladau eraill neu leoedd â mynediad i'r cyhoedd er mwyn storio mwy na 250 kg o dân gwyllt HT4 neu storio mwy na 25 cilogram o dân gwyllt HT3 hyd at 2,000kg.

Dylech ofyn am gyngor gan eich cyflenwr ynghylch addasrwydd y tân gwyllt yr ydych yn bwriadu ei storio a'i werthu. Mae storio tân gwyllt HT3 yn cyfyngu'n ddifrifol ar faint o dân gwyllt y gallwch ei storio mewn safleoedd manwerthu nodweddiadol. Rheolir gwerthiant tân gwyllt gan ddeddfwriaeth wahanol, sy'n defnyddio system rifo wahanol. Mae tân gwyllt HT4 yn addas i'w manwerthu ac fe'u categoriendir i'w gwerthu gan ddefnyddio system a esbonnir isod. Mae tân gwyllt HT3 fel arfer ar gael gan gyflenwyr tân gwyllt arbenigol yn unig, sydd â safleoedd sydd ond yn cyflenwi tân gwyllt.

Eithriad rhag trwyddedu

Mae eithriad arbennig rhag trwyddedu yn cael ei wneud lle mae'r unig dân gwyllt a gynnigir i'w werthu yn cynnwys tân gwyllt categori F1 ac nid yw cyfanswm cynnwys ffrwydrol y tân gwyllt yn fwy na 5kg.

Mae tân gwyllt Categori F1 yn achosi perygl isel iawn a lefel o swm dibwys, a bwriedir eu defnyddio mewn ardaloedd cyfyng, gan gynnwys mewn adeiladau domestig.

Rhaid storio'r tân gwyllt yn ddiogel fel yr eglurir yn yr adran nesaf ond gellir ei werthu drwy'r flwyddyn i bobl 16 oed a throsodd. Argymhellir y dylid cadw'r tân gwyllt y tu ôl i'r cownter, allan o gyrraedd plant a dylid dangos rhybudd o'r cyfyngiad oedran.

Sut ydych chi'n storio a gwerthu tân gwyllt yn ddiogel?

Mae'r maes hwn wedi'i gynnwys yn Rheoliadau Ffrwydron 2014.

Bydd eich awdurdod lleol yn rhoi cyngor i chi ar storio a gwerthu tân gwyllt yn ddiogel. Mae gan yr HSE hefyd ganllawiau ar **storio a gwerthu tân gwyllt** ar ei wefan. Mae'r canllawiau hyn yn cynnwys **rhestr wirio asesu risg**.

Os nad oes gennych storfa i'w defnyddio ar gyfer storio tân gwyllt yn unig, dylid storio tân gwyllt categori F2 a F3 i ffwrdd o adeilad y siop neu dylid eu cadw naill ai:

- i ffwrdd o'r ardal werthu yn eu pecynnau cludo caeedig mewn cabinet, cynhwysydd sy'n gwrthsefyll tân neu mewn cawell addas

... neu

- mewn cas arddangos addas (mae maint yr ardal gwerthu manwerthu yn pennu'r meintiau uchaf o dân gwyllt y gellir eu storio ar lawr y siop)

Pa fathau o dân gwyllt sydd wedi'u gwahardd?

Dim ond tân gwyllt sy'n cydymffurfio â safonau diogelwch, sy'n cario'r marc UKCA ac sydd wedi'u labelu'n gywir yn Saesneg gyda manylion y gwneuthurwr a'r mewnforiwr y gellir eu cyflenwi'n gyfreithiol i ddefnyddwyr. Mae marc UKNI hefyd y mae angen ei ddefnyddio lle mae Gogledd Iwerddon yn cymryd rhan.

Gellir cyflenwi tân gwyllt sy'n cydymffurfio â safonau diogelwch Ewropeaidd, sydd â'r marc CE ac a oedd yn gyfreithiol i'w cyflenwi yn y DU cyn 1 Ionawr 2021 i ddefnyddwyr tan ddyddiad i'w bennu gan y Llywodraeth.

I gael mwy o wybodaeth am farcio UKCA, UKNI a CE gweler **['Diogelwch cynnyrch: diwydrwydd dyladwy'](#)**.

Rhaid peidio â hollti a gwerthu bocsys tân gwyllt ar wahân.

Rhaid peidio â chyflenwi unrhyw dân gwyllt sy'n fwy na 120 desibel i'r defnyddwyr.

Mae tân gwyllt o'r disgrifiadau canlynol hefyd wedi'u gwahardd

- olwyn awyr
- clecar diferol, clecar diferol fflach neu clecar diferol dwbl
- cracyn neidio
- troellwr ar dir neidio
- troellwr
- roced fach
- tiwb shot sy'n cynhyrchu swm uchel fel ei brif effaith a/neu sydd â diamedr y tu mewn sy'n fwy na 30 mm
- batri sy'n cynnwys bangeri, bangerau fflach neu bangerau dwbl
- cyfuniad (heblaw olwyn) sy'n cynnwys un neu fwy o bangerau, bangerau fflach neu bangerau dwbl

Beth yw'r cyfyngiadau oedran sy'n berthnasol i werthiant tân gwyllt?

Mae'r Rheoliadau Erthyglau Pyrotechnig (Diogelwch) 2015 yn gwahardd cyflenwad tân gwyllt categori F4 i'r cyhoedd yn gyffredinol. Mae'r Rheoliadau'n gwahardd cyflenwi tân gwyllt categori F2 (mannau lle ceir cyfyngu ar ddefnydd awyr agored) a chategori F3 (mannau awyr agored mawr) i unrhyw berson o dan 18 oed. Mae'r Rheoliadau'n gwahardd cyflenwi categori F1 (y defnydd dan do o berygl isel ar gyfer popwyr swm isel ac ati) tân gwyllt i unrhyw berson o dan 16 oed. Gwneir eithriad ar

gyfer craceri Nadolig, na ddylid eu cyflenwi i unrhyw berson o dan 12 oed. Mae capiau ar gyfer gynnu wedi'u heithrio rhag deddfwriaeth tân gwyllt.

Sylwer: rhaid i'r labelu ar becynnau o ffyn gwreichion gario'r geiriau:'rhybudd: peidiwch â'i roi i blant o dan bump oed '.

Lle bo tân gwyllt oedolyn (categoriâu F2 a F3) yn cael eu cyflenwi neu'n cael eu hamlygu i'w cyflenwi mewn unrhyw fangre, mae'r Rheoliadau Tân 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i hysbysiad gael ei arddangos mewn man amlwg yn y fangre honno, dim llai na 420 mm gan 297 mm (a3), gyda llythrennau dim llai na 16 mm o uchder, gan roi'r wybodaeth ganlynol:

MAE'N ANGHYFREITHLON I WERTHU TÂN GWYLLT CATEGORI F2 NEU TÂN GWYLLT CATEGORI F3 I UNRHYW UN O DAN 18 OED

MAE'N ANGHYFREITHLON I UNRHYW UN O DAN 18 OED FEDDU AR DÂN GWYLLT CATEGORI F2 NEU TÂN GWYLLT CATEGORI F3 MEWN MAN CYHOEDDUS

Amddiffynfeydd

Os ydych yn cael eich cyhuddo o drosedd, mae gennych yr amddiffyniad eich bod wedi cymryd pob rhagofal rhesymol ac wedi arfer pob diwydrwydd dyladwy i osgoi cyflawni'r drosedd. Eich cyfrifoldeb chi yw cadw o fewn y gyfraith a bod â systemau yn eu lle a fydd yn amddiffyniad'diwydrwydd dyladwy'i honiad bod gwerthiant wedi digwydd i berson o dan yr oedran cyfreithiol gofynnol.

Mae troseddau yn rhai atebolrwydd caeth, sy'n golygu eu bod yn gallu digwydd hyd yn oed pan nad yw perchennog y busnes yn y fangre.

Cadw o fewn y gyfraith

Er mwyn cadw o fewn y gyfraith ac felly bodloni'r amddiffynfeydd cyfreithiol, dylech gyflwyno polisi dilysu oedran a chael systemau effeithiol i atal gwerthu dan oed. Dylai'r systemau hyn gael eu monitro a'u diweddarau'n rheolaidd fel bo'r angen i nodi a unioni unrhyw broblemau neu wendidau neu i gadw i fyny ag unrhyw ddatblygiadau mewn technoleg.

Mae nodweddion arfer gorau allweddol system effeithiol yn cynnwys y canlynol.

GWIRIADAU DILYSU OEDRAN

Gofynnwch i bobl ifanc gynhyrchu prawf o'u hoed bob amser. Mae'r Sefydliad Safonau Masnach Siartredig, y Swyddfa Gartref a Chyngor Cenedlaethol Penaethiaid yr Heddlu yn cefnogi **Cynllun Safonau Prawf Oedran Cenedlaethol y DU (PASS)**, sy'n cynnwys nifer o ddarparwyr cardiau. Gallwch fod yn hyderus bod cerdyn sy'n cael ei gyhoeddi o dan y cynllun ac sy'n dwyn yr hologram PASS yn brawf derbyniol o oedran.

Gellir hefyd dderbyn pasport neu drwydded yrru cerdyn-llun, ond gwnewch yn siwr bod y cerdyn yn cyfateb i'r person sy'n ei ddefnyddio a bod y dyddiad geni yn dangos eu bod o leiaf yr oedran cyfreithiol isaf. Gellir defnyddio cardiau adnabod milwrol fel prawf oedran ond, fel gyda mathau eraill o adnabod, gwnewch yn siwr fod y llun yn cyfateb i'r person sy'n cyflwyno'r cerdyn a'i fod yn gwirio'r dyddiad geni. Dylech fod

yn ymwybodol y gall cardiau adnabod milwrol gael eu dal gan bobl sydd yn 16 ac 17 oed ac yn aleodau o'r gwasanaethau.

Nid oes rhaid i chi dderbyn pob un o'r ffurfiau uchod o adnabod ac efallai mai'r peth gorau fyddai eithrio unrhyw fath o ddogfen nad yw eich staff yn gyfarwydd â hi.

Efallai y bydd rhai pobl ifanc yn cyflwyno cardiau adnabod ffug felly mae'n ddoeth i wirio golwg a theimlad cerdyn hefyd. Er enghraifft, dylai'r hologram PASS fod yn rhan annatod o gerdyn PASS ac nid yn ychwanegyn.

Os na all yr unigolyn brofi ei fod o leiaf yr oedran cyfreithiol isaf-neu os oes gennych unrhyw amheuaeth-dylid gwrthod y gwerthiant.

Gweler **Canllawiau Huniaethiad ffug** y Swyddfa Gartref i gael rhagor o wybodaeth.

GWEITHREDU HER 21 NEU POLISI HER 25

Mae hyn yn golygu y gofynnir i'r person, os yw'n ymddangos i fod o dan 21 neu 25 oed, gadarnhau ei fod dros yr oedran cyfreithiol gofynnol drwy ddangos prawf oedran dilys.

HYFFORDDI STAFF

Sicrhewch fod eich staff wedi'u hyfforddi'n briodol. Dylen nhw wybod pa gynhyrchion sydd wedi'u cyfyngu i oedran, beth yw'r cyfyngiad oedran a'r camau y mae'n rhaid iddyn nhw eu cymryd os ydyn nhw'n credu bod rhywun o dan yr oedran cyfreithiol isaf yn ceisio prynu. Mae'n bwysig eich bod yn gallu profi bod eich staff wedi deall yr hyn sy'n ofynnol ganddynt o dan y ddeddfwriaeth. Gellir gwneud hyn drwy gadw cofnod o'r hyfforddiant a gofyn i aelodau staff lofnodi i ddweud eu bod wedi'i ddeall. Yna, dylid gwirio'r cofnodion hyn a'u llofnodi'n rheolaidd gan y rheolwyr neu'r perchennog.

Cadw cofnod gwrthod

Dylid cofnodi pob gwrthodiad (dyddiad, amser, digwyddiad, disgrifiad o ddarpar brynwr). Bydd cadw log gwrthod yn helpu i ddangos eich bod yn mynd ati i wrthod gwerthu a bod â system effeithiol ar waith. Dylai'r cofnodion gael eu harchwilio gan y rheolwr/perchennog i sicrhau bod pob aelod o staff yn eu defnyddio.

Amgaeir **cofnod gwrthod** enghreifftiol.

Mae gan rai tiliau system gwrthod wedi'i hadeiladu i mewn iddynt. Os ydych yn defnyddio'r systemau yma, dylech sicrhau bod modd adalw'ch gwrthodiad yn ddiweddarach. Dylech hefyd fod yn ymwybodol bod rhai gwrthodiadau'n cael eu gwneud cyn sganio'r cynnyrch.

CYNLLUN SIOP A CHYNNYRCH

Nodwch y cynhyrchion dan gyfyngiad oedran (yn cynnwys tân gwyllt categori F1 fel popwyr parti) yn eich siop ac ystyriwch eu symud yn nes at, neu hyd yn oed tu ôl, y cownter.

Ystyriwch arddangos pecynnau ffug fel bod pobl yn gorfod gofyn am y cynhyrchion os ydynt am eu prynu.

YSGOGIADAU TIL

Os ydych yn meddu ar system EPoS, efallai y bydd yn bosibl ei defnyddio i atgoffa staff o gyfyngiadau oedran drwy ddull prydlon. Fel arall, gellir defnyddio sticeri ar gyfer rhai codau bar.

ARWYDDION

Yn ogystal â'r hysbysiad tân gwyllt sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith, efallai yr hoffech arddangos poster yn dangos y terfyn oedran ar gyfer gwerthu tân gwyllt categori F1 a datganiad ynghylch gwrthod gwerthiannau o'r fath. Gall hyn atal darpar brynwyr a gweithredu i atgoffa staff.

TELEDU CYLCH CYFYNG (CCTV)

Gall system teledu cylch cyfyng weithredu fel dull o atal a lleihau nifer yr achosion o werthu i rai dan oed. Bydd hefyd yn eich helpu i fonitro'mannau dall'yn eich siop os nad yw'n bosibl newid y cynllun neu adleoli'r cynhyrchion y tu ôl i'r cownter, neu'n agosach ato.

Gwerthiannau ar-lein

Os ydych chi'n gwerthu o bell, fel ar-lein neu drwy gatalog, dylech sefydlu system effeithiol sy'n gallu gwirio oedran darpar brynwyr. Gweler '[Gwerthiannau ar-lein o gynhyrchion â chyfyngiadau oedran](#)' i gael mwy o wybodaeth.

Mae tân gwyllt yn ffrwydrol a dim ond cludwyr arbenigol sy'n gallu eu cludo i'w gwerthu. Ni fydd negeswyr cyffredin na'r Post Brenhinol yn cario ffrwydron. Os ydych chi am ddechrau gwerthu tân gwyllt gyda system negesydd, cysylltwch â'ch gwasanaeth safonau masnachu lleol.

Gwybodaeth bellach

Cynhyrchwyd canllawiau manwl ar Reoliadau Erthyglau Pyrotechnegol (Diogelwch) 2015 gan y Swyddfa Diogelwch a Safonau Cynnyrch (OPSS).

Sylwch fod yna ofynion ychwanegol y mae'n rhaid i chi gydymffurfio â nhw nawr. Efallai y cewch eich dosbarthu fel mewnforiwr i farchnad Prydain Fawr, yn hytrach na bod yn ddosbarthwr yn yr Undeb Ewropeaidd

Cosbau

Gall methu â chydymffurfio â chyfreithiau iechyd a diogelwch a safonau masnach arwain at gamau gorfodi a chosbau, a all gynnwys dirwy a/neu garchar. I gael rhagor o wybodaeth, gweler '[Safonau Masnach: pwerau, gorfodi a chosbau](#)'.

Deddfwriaeth allweddol

[Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974](#)

[Deddf Diogelu Defnyddwyr 1987](#)

[Rheoliadau Tân Gwyllt 2004](#)

[Rheoliadau Tân Gwyllt \(Diwygio\) 2004](#)

[Rheoliadau Ffrwydron 2014](#)

[Rheoliadau Erthyglau Pyrotechnig \(Diogelwch\) 2015](#)

Adolygwyd/Diweddarwyd ddiwethaf: Chwefror 2021

Yn y diweddariad hwn

Dim newidiadau mawr

Noder

Bwriedir y wybodaeth hon fel canllaw yn unig; dim ond y llysoedd all roi dehongliad awdurdodol o'r gyfraith.

Efallai na fydd dolenni 'deddfwriaeth allweddol' y canllaw ond yn dangos fersiwn wreiddiol y ddeddfwriaeth, er bod dolenni ar wahân i rywfaint o ddeddfwriaeth ddiwygiedig sy'n uniongyrchol gysylltiedig chynnwys y canllawiau. Gellir dod o hyd i wybodaeth ar ddiwygiadau i ddeddfwriaeth y ar y tab 'Mwy o Adnoddau' ym mhob dolen.

Am fwy o wybodaeth, cysylltwch â'r gwasanaeth defnyddwyr [Cyngor ar Bopeth](#), sy'n darparu cyngor cyfrinachol a diduedd ar faterion defnyddwyr yn rhad ac am ddim. Ewch i wefan Cyngor ar Bopeth neu ffoniwch linell gymorth defnyddwyr Cyngor ar Bopeth ar 03454 040505.

© 2021 itsa Ltd.